

Franciskanerna firar

800 år sedan det första mötet mellan
vår Serafiske Fader Franciskus och
Helige Antonius

30 maj 1221 – 30 maj 2021

Gråbröderna (Conventualfranciskaner - OFMConv)
S:ta Clara fraternitet (Sekularfranciskanerna - OFS)

Lite historik:

Halmmattornas kapitel i Assisi 1221

800 år sedan vår Serafiske Fader Franciskus
mötte Helige Antonius

Ordensgrundaren, den Helige Franciskus av Assisi (1181/2-1226), önskade att bröderna i den orden som fick sitt muntliga godkännande år 1209 skulle samlas regelbundet för att dela sina erfarenheter av kommunitetsliv och apotolat.

Det första kapitlet firades troligen den 13 maj 1212. Helige Franciskus ville att dessa möten skulle hållas två gånger per år, vilket gjordes tills år 1216 (vid Pingst och vid Ärkeängeln Mikael's fest i september, enligt *De Tre Följeslagarnas Legend*).

Från år 1217 hölls kapitlet en gång per år vid Pingst i Assisi. I den s.k. *Tillfälliga Regeln* från 1221 anges i kapitel 18: ”*Varje år på den Helige Ärkeängeln Mikael's fest bör varje minister med sina bröder samlas på det ställe där det passar dem för att behandla sådana frågor som har att göra med Gud. Men alla ministrar, som lever i länder på andra sidan havet eller andra sidan Alperna, bör samlas en gång vart tredje år, och de andra ministrarna en gång varje år, till pingstkapitlet vid den Heliga Marias av Portiuncula kyrka, om inte annat har bestämts av hela brödraskapets minister och tjänare.*”

År 1221, det år som den tillfälliga Regeln kom ut, firade vår Serafiske Fader Franciskus det historiska kapitlet som kallades *De femtusen brödernas Kapitel* (vissa källor anger tre tusen bröder). Naturligtvis fanns inga riktiga hus för att ta emot denna stora skara av bröder utan man använde sig av halmmattor, därav kapitlets senare benämning: *Halmmattornas Kapitel*. Det var under detta kapitel som de två helgonen, Franciskus och Antonius, möttes för första gången.

Helige Antonius, som vi brukar nämna *av Padua* (där han avslutade sitt jordeliv den 13 juni 1231) föddes i Lissabon, Portugal den 15 augusti 1195 och fick namnet Ferdinand vid dopet. Vid 15 års ålder beslöt han sig för att träda in hos *Det Heliga Korssets Kaniker* i S:t Vincent klostret.

År 1219 sände Helige Franciskus fem bröder i mission till Marocko: Prästerna Berardo, Ottone och Pietro, tillsammans med lekbröderna Accursio och Adiuto, året därpå, den 16 januari 1220 led de martyrdöden i Marrakech. Troligen träffade den unge Ferdinando de fem franciskanbröderna i Portugal innan de for över till Marocko. När martyrernas relikier fördes till Coimbra (där relikerna förvarades tills helt nyligen – nu vördade i Terni, Umbrien) gjorde detta ett så stort intryck på Ferdinand att han trädde in i den nyligen grundade Franciskanorden och antog ordensnamnet Antonius (efter Antonius Abboten).

Till Halmmattornas kapitel kom även Helige Antonius som för första gången träffade ordensgrundaren, den Helige Franciskus. Broder Giordano av Giano beskrev kapitlet: *”Ett liknande kapitel med så många bröder och högtidliga ceremonier har aldrig mer firats i vår Orden. Trots att det var så många bröder närvarande försåg befolkningen alla med så mycket mat att bröderna efter sju dagar var tvungna att stänga av området de samlades på och inte ta emot fler gåvor. Bröderna stannade till och med kvar två dagar extra för att äta upp allt som människor gav dem.”*

Halmmattornas kapitel höll på hela Pingstoktaven från 30 maj till 8 juni 1221 och man diskuterade viktiga frågor för den ganska nygrundade Franciskanorden: situationen i Orden, förslag på att skicka nittio bröder i mission till Tyskland och stor diskussion angående den nya Regeln. Den stundvis mycket animerade diskussionen om Regeln blev ett stort problem för

ordensgrundaren. De två grupperna som bildats bland bröderna, "Lassister" (mildare tolkning av Regeln) och "Spiritualister" (strikt tolkning av Regeln, även strängare), hotade att dela Orden i två delar. Detta gav tecken på växtvärk i Orden: alltför många unga män hade trätt in snabbt och saknade självdisciplin medan de lärda bröderna ville fjärma sig från den absoluta fattigdomen (eg. att Ordensgrundaren inte önskade att man ägnade sig för mycket åt studier med allt vad det innebär av bibliotek etc.). Kardinal Capocci (som representerade Heliga Stolen under kapitlet som Ordens Beskyddare, enligt Regeln) kom fram till en kompromiss där han ville säkerställa den Helige Franciskus auktoritet och Ordens integritet. Den nya Regeln kom att få sitt slutliga godkännande av Honorius III den 29 november 1223. Denna dag firas årligen som *Alla franciskanska helgons fest* då bröderna förnyar sina ordenslöften.

När kapitlet var över begav sig bröderna till de platser som provinsministrarna hade angett, alla utom en: Helige Antonius. För ingen provinsminister kände honom och ingen tyckte att han verkade vara särskilt lämpad för det tidvis krävande liv som bröderna levde. Provinsministern från Romagna tog honom då med sig och ville ge honom en andlig formering. Helige Antonius höll hemligt att han var mycket väl bevandrad i teologistudier och att han redan utövat kyrklig tjänst. Detta gjorde han för att av kärlek till Kristus utöva ödmjukhetens dygd. Det enda Antonius önskade var att bli allt mer Kristuslik och omfamna korset som Herren gav honom.

Provinsministern Broder Graziano bestämde att Helige Antonius skulle leva i eremitklostret Montepaolo med sex andra medbröder. Vid en prästvigning år 1222 i katedralen i Forlì ville biskopen att någon av bröderna skulle hålla ett andligt föredrag för de nya prästerna. Alla bröder nekade och

påstod att de inte fick improvisera... Broder Graziano blev otålig och uppmanade Helige Antonius att inte vara blyg eller ödmjuk i detta fall, utan göra som biskopen bett dem om. Den Helige Antonius predikan i katedralen i Forlì gjorde sådant intryck att hans ord nådde Assisi och Ordensgrundaren Franciskus, skeptisk till de lära, gav Helige Antonius officiellt uppdraget att undervisa bröderna. I brevet till Helige Antonius kallar han honom till och med för biskop, trots att han inte var det. Det syftar troligen på en kanon (27) i Laterankonciliet IV från 1215 som föreskriver att biskopar bör vara teologer och kända predikanter, eftersom de måste höja folkets kunskap i tron. Den Helige Antonius fick utföra detta "biskopliga" uppdrag inom Orden på grund av sin lärdom, anspråkslöshet och helighet.

"Till broder Antonius, min biskop, sänder jag, broder Franciskus, min hälsning. Jag önskar att du undervisar bröderna i den heliga teologin, men bara på villkor att du inte släcker den heliga bönen och hängivenhetens ande under studierna, såsom det står i Regeln. Farväl."

Brev till Broder Antonius (BrAnt) av Helige Franciskus av Assisi

I den nya Regeln, godkänd 1223, överläts det åt Ordens generalminister att organisera generalkapitel, vilket ska firas vart tredje år, vid Pingst, men inte nödvändigtvis i Assisi. Valet av generalminister ska göras av provinsministrar och kustoder vid Pingstkapitlet. Dessa "... är alltid förpliktade att samlas på det ställe som bestäms av generalministern. Detta sker en gång var tredje år eller med längre eller kortare mellantid, såsom det har bestämts av ovan nämnde minister." (Kap. 8).

Från och med år 1224 samlades bröderna till generalkapitel enligt den nya Regeln. De Mindre Brödernas Orden hade vid denna tid fått många tusen bröder och behovet av organisation blev påtaglig. Generalkapitlen behövde ha en mer formell och

systematisk prägel vilket de också fick genom den outtröttlige Broder Elias av Cortona (eg. Elias Buonbarone, 1180-1253), som var Ordens generalvikarie 1221-1227 och sedan generalminister 1232-1239.

De kapitel som hölls firades med oregelbundna mellanrum: 1230, 1232, 1233 och sedan 1239, 1240, 1242, 1244. Det är intressant att påpeka att det hände mycket i franciskanorden under det första århundradet eftersom så många män trädde in i både Första Orden (bröderna), Andra Orden (Clarissorna) och Sekularorden (lekmän). Aldrig hade Kyrkan erfarit en sådan anslutning till en Orden.

Den 14 maj 1217 firades det första riktiga generalkapitlet i juridisk mening och inte bara *andligen* eller *broderligt* (även idag firas med jämna mellanrum s.k. *andliga kapitel*). Under detta kapitel år 1217 bestämdes att sända bröder norr om Alpena och till *Saracenerna* (Tunisien, Syrien och Marocko). Kapitlet beslöt dessutom att dela in Orden i 12 provinser (eller *områden*) som skulle ledas av provinsministrar och dessa skulle i sin tur sammankalla till provinskapitel.

I generalkapitlet år 1224 upprättades den engelska provinsen genom att sända nio bröder.

År 1230 firades generalkapitel i Sacro Convento i Assisi (brödernas moderkloster vid Franciskusbasilikan) och under detta kapitel, den 25 maj, fördes den Helige Franciskus relik från S:t Georgs kapell (nuvarande S:ta Clarabasilikan) till den nuvarande graven som huggits fram i klippan under påvealtaret i den nybyggda underkyrkan (Franciskusbasilikans undre kyrka). Den första stenen till gravbasilikan lades av Gregorius IX den 17 juli 1228, dagen efter att påven helgonförklarat den Helige Franciskus endast två år efter helgonets himmelska födelsedag.

<p>Andakt till Vår Serafiske Fader Franciskus och Helige Antonius av Padua</p>
--

F Med denna andakt vill vi tacka Herren för alla välgärningar Han gett Franciskanorden genom vår Ordens alla helgon och särskilt genom vår Ordensgrundare, den Helige Franciskus av Assisi, och den Helige Antonius av Padua. Vi ber om deras förbön och välsignelse för oss här närvarande, för hela den franciskanska familjens tre Ordnar och alla som får del av den franciskanska ordensfamiljens apostolat.

Bröderna sjunger: *Salve Sancte Pater*

Salve, Sancte Pater, patriae lux, forma Minorum, virtutis speculum, recti via, regula morum, carnis ab exilio duc nos ad regna polorum.

Översättning:

Var hälsad, Franciskus, helige fader, vårt fäderneslands ljus, helighetens förebild, alla dygders spegel, det godas ljusa väg. du, som är Kristi levande Evangelium, led oss genom denna exil till Himmelriket.

F Bed för oss Helige Fader Franciskus;

Alla Att vi blir värdiga Kristi löften.

F Låt oss be. Herre Jesus Kristus, för att upptända våra hjärtan med Din kärleks eld har Du förnyat Ditt Heliga Lidandes Sår på vår Fader Franciskus' kropp. Ge oss nåden, för hans förtjänster och förböners skull, att alltid bära korset och ge Dig värdiga frukter av vår botgöring. Du som lever och råder i evigheters evighet.

Alla Amen.

Eller

F Låt oss be. Fader, Du gjorde den Helige Franciskus lik Din Son, den fattige och ödmjuka, låt oss med glädje följa Kristi spår och i kärlekens glädje förenas med Dig. Genom Honom, Jesus Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Litania till Helige Franciskus av Assisi

Ur *Via Franciscana Ad Caelestem Hierusalem*, 1751

Herre, förbarma Dig, Herre, förbarma Dig
Kristus, förbarma Dig, Kristus, förbarma Dig
Herre, förbarma Dig, Herre, förbarma Dig
Kristus, hör oss, Kristus, hör oss
Kristus, bönhör oss, Kristus, bönhör oss
Gud Fader i Himmelen, förbarma Dig över oss
Gud Son, världens Frälsare
Gud Helige Ande
Heliga Treenighet, en ende Gud

Heliga Maria, du Obefläckade Avlelse, bed för oss
Helige Franciskus, du serafiska helgon
Helige Franciskus, du blomma av Guds nåd
Helige Franciskus, du Kristi trogne efterföljare
Helige Franciskus, du som längtade efter att få förena dig med Kristus i martyriet
Helige Franciskus, du som bar Kristi Sårmärken på din kropp
Helige Franciskus, du som har fått kraft av Gud att göra under
Helige Franciskus, brinnande av kärlek till dina medmänniskor

Helige Franciskus, du ödmjukhetens vän
Helige Franciskus, du botgöringens föredöme
Helige Franciskus, du lydnadens lysande exempel
Helige Franciskus, du kyskhetens förtrogne
Helige Franciskus, du beundrare av Guds skapelse
Helige Franciskus, du de fattigas patriark
Helige Franciskus, du levande bild av evangeliska
dygder
Helige Franciskus, du grundare av de tre Ordarna
Helige Franciskus, du Kristi trogne riddare
Helige Franciskus, du den Ondes besegrare
Helige Franciskus, du Kyrkans pelare
Helige Franciskus, du den katolska trons beskyddare
Helige Franciskus, du beskyddare av dem som försvarar
sanningen
Helige Franciskus, du besegrare av världens vrede
Helige Franciskus, du förnyare av kristna seder
Helige Franciskus, du vägvisare för de vilsegångna
Helige Franciskus, du läkare för de själsligt sjuka
Helige Franciskus, du modige förespråkare hos Gud
Helige Franciskus, du vår helige fader

Guds Lamm, som borttager världens synder,
förskona oss, o Herre

Guds Lamm, som borttager världens synder,
bönhör oss, o Herre

Guds Lamm, som borttager världens synder,
förbarma Dig över oss, o Herre

F Bed för oss Helige Franciskus,
Alla att vi blir värdiga Kristi löften.

F Låt oss be. O Gud, Du som genom den Helige Franciskus' förtjänster berikat Din Kyrka med en ny familj, den Serafiska Orden, ge oss nåden att vi efter hans föredöme är fria från kärlek till det jordiska och så blir uppfyllda med längtan efter det himmelska.
Genom Jesus Kristus vår Herre. **Alla Amen.**

Si Queris Miracula

"Om du söker underverk" har tillskrivits kyrkoläraren, den Helige Bonaventura (1218-1274, 15 juli) men finns inte med i hans samlade skrifter. Troligen är den komponerad mellan åren 1232 och 1240 av Broder Julian av Speyer (känd även som "Teutonicus". Tysk franciskan, poet och musiker. Död i Paris ca 1250).
Gammal avlatsbön, 25 jan. 1866, 30 januari 1936). Denna bön kan kallas för Franciskanordens "officiella" bön till den Helige Antonius.

**Si quaeris mirácula,
Mors, error, calámitas,
Daemon, lepra fúgiunt,
Aegri surgunt sani.**

**R Cedunt mare, víncula:
Membra, resque, pérditas
Petunt et accípiunt
Iúvenes et cani.**

**Péreunt perícula,
Cessat et necéssitas;
Narrent hi, qui séntiunt,
Dicant Paduáni.**

R Cedunt etc.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

R Cedunt etc.

F Ora pro nobis, Beáte Antóni,

Alla Ut digni efficiámur promissionibus Christi.

F Oremus. Ecclésiam Tuam, Deus, Beáti Antónii Confessóris Tui commemorátio votíva laetíficet, ut spirituálibus aetérnis.

Per Christum Dóminum nostrum.

Alla Amen.

Översättning:

Om du söker efter underverk,
kommer olyckorna att fly
tillsammans med allt som är fel,
sjukdomar, ja, till och med döden och den Onde.

R Stormarna ska upphöra, kedjorna falla
och var och en ska återfinna det han har förlorat.
Unga och gamla ska få tröst i smärtan.

Olyckorna kommer att vara långt borta, misären
försvinna. Må var och en be och så få erfara att helgonet
beskyddar. Det kan de som bor i Padova vittna om. **R**

F Bed för oss, Helige Antonius.

Alla Att vi blir värdiga Kristi löften.

F Låt oss be. O Gud, minnet av den Helige Antonius,
bekännare och kyrkolärare, gläder Din Kyrka, på det att
hon alltid må få styrka och andlig hjälp genom honom
och så förtjänar att få jubla i den eviga glädjen i
Himmelen.

Genom Kristus, vår Herre.

Alla Amen.

Litania till Helige Antonius av Padua

Ur *Via Franciscana Ad Caelestem Hierusalem*, 1751

Herre, förbarma Dig, Herre, förbarma Dig
Kristus, förbarma Dig, Kristus, förbarma Dig
Herre, förbarma Dig, Herre, förbarma Dig
Kristus, hör oss, Kristus, hör oss
Kristus, bönhör oss, Kristus, bönhör oss
Gud Fader i Himmelen, förbarma Dig över oss
Gud Son, världens Frälsare
Gud, Helige Ande
Heliga Treenighet, en ende Gud
Heliga Maria, bed för oss
Heliga Guds Moder
Heliga Jungfru över alla jungfrur
Helige Josef, Franciskanordens Beskyddare
Helige Serafiske Fader Franciskus
Helige Antonius av Padova
Du Franciskanordens prydnad
Du jungfrulighetens lilja
Du fattigdomens klenod
Du lydnadens förebild
Du avhållsamhetens spegel
Du den väldoftande kyskhetens käril
Du den strålande helighetens stjärna
Du sedernas prydnad
Du paradisetts skönhet
Du Guds Ords bevarare
Du sanningens lärare
Du nådens förkunnare
Du de dåliga vanornas bekämpare

Du dygdernas såningsman
Du kättarnas hammare
Du de otrognas orsak till ångest
Du de bedrövades tröstare
Du som rannsakar samveten
Du som längtade efter martyriet
Du demonernas fruktan
Du helvetets skräck
Du ständige undergörare
Du som finner det som är försvunnet

Var oss nådig, förskona oss, o Herre
Var oss nådig, bönhör oss, o Herre

Från allt ont, fräls oss, milde Herre Gud

Från alla synder

Från den otrogne djävulen

Från sjukdom, hunger och krig

Från den eviga döden

För den Helige Antonius' förtjänsters skull

För den Helige Antonius' glödande kärleks skull

För den Helige Antonius' profetiska andes skull

För den Helige Antonius' ivriga förkunnelses skull

För den Helige Antonius' önskan om martyriet skull

För den Helige Antonius' fullkomliga iakttagande av
kyskheten, fattigdomen och lydnaden skull

På Domens Dag

Vi syndare, vi ber Dig, bönhör oss

Att Du ville leda oss till den rätta botgöringen

Att Du i oss ville tända den gudomliga kärlekens låga

Att Du ger oss det vi söker genom den Helige Antonius' förbön

Att Du ger oss den Helige Antonius' äkta botfärdighet, ödmjukhet, tårars gåva och Heliga kontemplation

Att Du inte överlämnar oss åt världens, djävulens och kroppens lockelser och begär

Att Du i all vår nöd och i alla våra lidanden låter oss få åtnjuta den Helige Antonius' förbön hos Dig

Att Du ville bönhöra oss

Guds Son

Guds Lamm som borttager världens synder,

förskona oss, o Herre

Guds Lamm som borttager världens synder,

bönhör oss, o Herre

Guds Lamm som borttager världens synder,

förbarma dig över oss, o Herre

F Bed för oss Helige Antonius,

Alla att vi blir värdiga Kristi löften.

F Låt oss be. Allsmäktige, Evige Gud, i den Helige Antonius gav Du Ditt folk en stor förkunnare av ordet och en förebedjare i nöd. Låt oss med hjälp av honom finna Kristi väg och tveklöst vandra den och känna Din hand när svårigheter möter.

Genom Jesus Kristus vår Herre.

Alla Amen.

F Låt oss avsluta vår andakt med att be Ordensgrundaren, den Helige Franciskus, om förbön och välsignelse över alla medlemmar i de tre ordnarna: Bröderna, Clarissorna och Sekularfranciskanerna.

Bön till Den Helige Franciskus för alla Hans Efterföljare

Ur *II Celano* 224. En bön som franciskaner i de tre Ordna brukar be till sin ordensgrundare och som lämpar sig för alla att använda som förbön för Franciskanordens helgelse och förnyelse.

F Helige Fader Franciskus,

Alla kom ihåg alla dina söner och döttrar.

Du vet väl, stora helgon, hur de, plågade av oundgängliga prövningar, bara på avstånd följer i dina fotspår.

Ge dem styrka att stå emot.

Rena dem, så att de blir lysande i helighet.

Ge dem glädje, så att de verkligen blir lyckliga.

Be för dem, så att de lever i sann ödmjukhet så som du gjorde, så att de blir fattiga, så som du var det, och så att de kan lära sig att älska den korsfäste Kristus, så som du alltid älskade Honom.

Han som med Fadern och den Helige Ande lever och råder i evigheters evighet. Amen

F Följande välsignelse, den *Aronitiska Välsignelsen*, lät vår Serafiske Fader Franciskus skriva ner på ett pergament och skrev under och denna välsignelse bar Broder Leo vid sitt bröst till sin död. Må den Helige Franciskus be om samma välsignelse över oss alla:

Herren vare med er.

Alla Och med din ande.

Herren välsigne er och bevare er.

Alla Amen.

Herren låte sitt Ansikte lysa över er och vare er nådig.

Alla Amen.

Herren vände sitt Ansikte till er och give er sin frid.

Alla Amen.

Må välsignelse från Gud den Allsmäktige, Fadern och Sonen + och den Helige Ande, komma över er och förbli hos er nu och alltid.

Alla Amen.

De som önskar kan nu komma fram och visa sin vördnad för de Heliga Franciskus och Antonius relikier. Stanna till framför relikien och gör en bugning. OBS! Rör inte vid relikerna med händer eller läppar.

Franciskanorden består av tre Ordnar: **I Orden** (bröderna, som i sin tur är uppdelade i tre grenar, finns alla representerade i vårt land), **II Orden** (Clarissor, finns inte längre i Sverige) och **III Orden** (Sekularfranciskaner + Tredje Reguljära Orden som finns i Jonsered).

S:t Franciskus Kloster – Gråbröderna

(Conventualfranciskaner OFMConv)

Klostergatan 70 B, 553 35 Jönköping

www.katolskajonkoping.com

S:t Maximilians Kloster – Gråbröderna

(Conventualfranciskaner OFMConv)

Östermalmsgatan 21, 591 35 Motala

<https://www.motalakloster.com>

S:ta Clara Fraternitet

(Sekularfranciskaner)

Jönköping

<https://www.sekularfranciskan.se>

Pax et Bonum – Frid och allt gott!

(Den franciskanska hälsningen)